

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 04 » _____ 2018
року КРАЇНА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЛЬНИЙ СПІВ

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Освітньо-професійної програми
підготовки бакалавра музичного мистецтва
025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1403/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   » _____ 20 18 р.

Київ – 2018

Розробник: Гмиріна Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу

Викладачі: Гмиріна Світлана Вікторівна, старший викладач; Ланіна Тетяна Олександрівна, старший викладач; Румянцева Світлана Віталіївна, старший викладач; Шенгеля Наталія Олексіївна, старший викладач; Ладіна Ірина Вікторівна, старший викладач; Юрченко Сергій Сергійович, заслужений артист України, старший викладач; Комісар Вікторія Кларіївна, старший викладач; Байструченко Катерина Олегівна, старший викладач; Петрикова Оксана Петрівна, заслужений діяч мистецтв України, доцент.

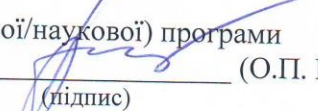
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 5.09. 2018 року № 9

Завідувач кафедри (Ю.В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів
(назва освітньої програми)

____.____.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (О.П. Петрикова)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2018 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

_____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

_____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

_____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

_____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
<i>«Сольний спів»</i>				
Вид дисципліни	<i>нормативна</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>			
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>5 / 200</i>			
Курс	<i>III</i>		<i>III</i>	
Семестр	<i>5</i>	<i>6</i>	-	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	<i>1</i>	-	-
Обсяг кредитів	<i>3</i>	<i>2</i>	-	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>90</i>	<i>60</i>	-	-
Аудиторні	<i>57</i>	<i>42</i>	-	-
Модульний контроль	<i>6</i>	<i>2</i>	-	-
Семестровий контроль	<i>15</i>	<i>15</i>	-	-
Самостійна робота	<i>12</i>	<i>1</i>	-	-
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	<i>екзамен</i>	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: підготовка професійних виконавців у процесі систематичних занять шляхом розвитку вокально-технічних та виконавських навичок, образного мислення й художнього смаку, розширення музичного світогляду за допомогою творів світового і вітчизняного вокального репертуару та спрямування на професійно-творчий і особистісний розвиток; формування викладацьких якостей під час роботи над вокальними творами, відкриття студентам перспективи професійного розкриття та розвинення свого творчого потенціалу, оволодіння всіма можливостями свого голосу, розуміння і виконання вокальних естрадних творів у збагаченому синтезі музики, слова, пластики, емоційної акторської виразності, які допоможуть розширенню творчої уяви та вихованню естетичного смаку.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння базових знань предметної області професії, а саме:
  - складових голосового апарату та їхніх функцій;
  - основних принципів звукоутворення та звуковедення;
  - розкриття та розвинення природних властивостей голосу студента в повному діапазоні та найкращому тембровому забарвленні;
  - оволодіння прийомами вокальної техніки, емоційно-динамічною виразністю звуку на основі професійного усталеного дихання, формування вокальних навичок;
  - розширення музичних уявлень, відчуття музичної форми цілого твору, розвиток та завершеність окремих фраз, логіки розвитку кульмінації;
  - дати студентам відомості про музичну спадщину всіх часів і народів, її величезні пласти – фольклор, класичну джазову й естрадну музику, залучити до культури співочого виконавства та розвинути художньо-виконавський смак на традиціях попереднього історичного досвіду.
  - оволодіння прийомами звукового відображення різних відтінків психологічного стану людини;
  - оволодіння музичною термінологією;
  - „Чути інтонацію” як вираз змісту твору, аналізуючи інтонаційний ряд через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою;
  - визначити виховний потенціал, імпровізаційність, звукову специфіку, оригінальну метро-ритмічну структуру естрадної та джазової музики;
  - вміння осмислювати та виконувати естрадний твір в синтезі музики, слова та акторської виразності;
  - розкриття задуму пісні у всіх аспектах проявів живої природи людини, якими є щирість мови душі, енергетична реалізація почуття, емоції, пластики руху;
  - володіння вмінням професійного спілкування зі слухачем на естраді.
  - вміння самостійно професійно розспівуватись;
  - навчитись вирішувати проблему вокально-педагогічного

- репертуару, збагачення його для майбутньої практичної роботи;
  - дотримуватись усіх норм та правил охорони здоров'я та працездатності вокального апарату;
  - вміння професійно володіти звукопідсилювальною апаратурою;
  - засвоєння специфіки вокально-виконавської та викладацької діяльності;
- розвиток здатності генерувати нові ідеї (креативність);
  - формування здатності до самоорганізації та саморозвитку; спрямованості на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію;
  - виховання здатності діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю, бути критичним та самокритичним, толерантним, уміти конструктивно взаємодіяти з іншими людьми та працювати в команді, колективі (класі).

Методи роботи курсу «Сольний спів» обираються відповідно до учбової теми і залежать від індивідуальних цілей кожного студента.

Форми роботи – індивідуальні заняття з викладачем і концертмейстером, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – нотний матеріал, аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Сольний спів» є модульна контрольна робота та проведення семестрового контролю – залік (5 семестр), екзамен (6 семестр)

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

–здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

–здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокального та сценічного мистецтва;

– розуміння методології вокального та вокально-сценічного мистецтва.

Самоосвітня:

–розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.

– здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

Здатність (до):

- самостійної роботи з творами різних жанрів, відповідно до програмних вимог;
- аналізу здобутків світової та національної вокально-сценічної майстерності;
  - ведення навчально-репетиційної роботи;
  - вокально-сценічної роботи на різних майданчиках;
  - здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного і особистісного розвитку;
  - здатність моделювати на практичних заняттях основні види діяльності артиста-вокаліста.

3. Результати навчання за дисципліною

- У процесі навчання студенти повинні оволодіти такими вміннями:
- застосовувати на практиці прийоми звукоутворення та звуковедення, володіти навичками розкриття ідейно-художнього змісту виконуваних творів, виявляти креативні підходи у виконавській та викладацькій діяльності тощо;
  - Цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний репертуар (відповідно до програмних вимог).
  - Працювати в колективі, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом;
    - Володіти сценічною майстерністю, культурою усного та писемного мовлення, професійною термінологією;
  - Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторна:					модульний контроль	самостійна
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	семестровий		
Модуль І. Змістовий модуль 1 (ІІІ курс, 5 семестр)								
Тема 1. Джазовий стандарт (свінг, блюз, балада, боса-нова) та їх стилістичні особливості.	23				19			4
Тема 2. Пісня у стилі «ретро»	23				19			4
Тема 3. Романс.	23				19			4
Модульний контроль	6						6	
Семестровий контроль	15					15		
Разом	90				57	15	6	12
Підготовка та проходження контрольних заходів	залік							
Змістовий модуль 2 (ІІІ курс, 6 семестр)								
Тема 4. Народні пісня будь якої країни світу. Традиція як єдиний творчий процес.	15				14			1
Тема 5. Пісня «опалена» війною.	14				14			
Тема 6. Світовий хіт.	14				14			
Модульний контроль	2						2	
Семестровий контроль	15					15		
Разом	60				42	15	2	1
Підготовка та проходження контрольних заходів	екзамен							
Усього	150				99	30	8	13

Підтеми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I. Змістовий модуль 1 (III курс, 5 семестр)		
Формування вокально-технічних навичок		
1.	Діапазон і регістри співацького голосу.	19
2.	Роль резонування у співацькій практиці.	19
3.	Артикуляція голосних та приголосних звуків.	19
Разом за змістовим модулем 1		57
Змістовий модуль 2 (III курс, 6 семестр)		
Розширення уявлення стосовно процесу звукоутворення та звуковедення		
1.	Основні функції музично-вокального слуху, робота над його розвитком.	14
2.	Техніка філірування співацького звуку.	14
3.	Розкриття художнього змісту творів вокального репертуару.	14
Разом за змістовим модулем 2		42
Усього		99

1. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль 1 (III курс, 5 семестр)

Тема 1. Джазовий стандарт (свінг, блюз, балада, боса-нова) та їх стилістичні особливості.

Джазовий стандарт це музичний твір, який є частиною загальновідомої композиції і одночасно служить основою для нових музичних творінь та імпровізації. Джазовий стандарт це зразок і еталон у світі джазу, невичерпне джерело натхнення та муза для багатьох поколінь музикантів і співаків. Джазові стандарти є важливою частиною музичного репертуару в жанрі джазовою музики. Індивідуальність стиля виконавця і специфіка джазового мистецтва – імпровізація, дають можливість виконувати одну й ту ж тему кожен раз по іншому. Опрацьовуючи тему джазового стандарту музикант як правило ускладнює ритмічний малюнок, гармонію і оригінальну мелодію, яку запропонував автор, іноді змінюючи до невпізнання. Джазова культура зробила джазові стандарти загальносвітовим надбанням та деяким навчальним посібником для музикантів-імпровізаторів початківців.

Свінг – одна з форм джазової музики. Важливим моментом у цьому стилі є відчуття свінгу, де акцент родиться off-beat чи на слабу долю або на слабому пульсі у музиці, наявність бітової пульсації – хвилеподібного руху, якій створюється на контрасті біта и офф-біта. Свінг – це те почуття, без якого неможливо виконати джазову музику.

Блюз має характерну рису - це використання блюзового звукоряду та блюзових тонів. Блюз будується за респонсорною структурою – «питання-відповідь», виражена як у ліричному наповненні композиції, так і в музичному, у своєї основі побудованому на діалозі інструментів або вокаліста і концертмейстера.

Блюзу характерно розширення засобів виразності в порівнянні з традиційною європейською технікою, що виявляється у використанні глісандо, фальцету, вібрації, носових гортанних звуків, шепоту або різкого форсування, а також і інших зовнішніх звукових ефектів.

Джазова балада - окрема складова величезного світу класичного джазу. Балада у вигляді сентиментальної 32-тактової куплетній формі, виконується у помірному або повільному темпі з агогічними відхиленнями.

Боса-нова – це стильовий напрямок у джазі, що виник на початку 1960-х років під впливом cool jazz на бразильську народну музику, зокрема самбу, яка складніша в гармонічному відношенні та менш ударна. Вокальному виконанню боса-нови характерно точне інтонування і «відчуття прохолоди» властиве також кул-джазу. Боса-нова містить в своїй основі ритм з акцентом на першу долю, як у самбі.

Рекомендовані джерела (основні): 4, 5, 7, 12, 13, 15

Додаткові: 11

Тема 2. Пісня стилі «ретро».

Ретро-стиль з лат. *retro* – «назад», «звернений до минулого», «ретроспективний»— достатньо абстрактний художньо-історичний термін, що

застосовується для опису різних категорій старих речей, що мають деяку культурну цінність, в тому числі і пісні. Обираючи пісню у стилі «ретро», потрібно вести пошуки у напрямку виконавці-«легенди» та чим старше, тим краще. Часові рамки стилю ретро, в певній мірі, розмиті, але більшість мистецтвознавців відносять до стилю ретро всі модні напрямки другої половини ХІХ — першої половини ХХ століття. Пісні перевірені часом мають свою історію успіху і багато пісень популярні і в наші часи. Частина пісенної ретро-спадщини була забита або утрачена. Метою для молодих виконавців є процес ознайомлення з цим жанром або знайдення і відродження традиції ретро пісень.

Рекомендовані джерела (основні): 9, 10, 20

Додаткові: 11

Тема 3. Романс.

Романс є невеличким музичним твором, виключно ліричного змісту для сольного співу з інструментальним акомпанементом. Романс є улюбленим жанром як для виконавця, так і для слухачів. Романс дуже схожий з піснею, але й відрізняється від неї деякими особливостями, що і робить романс романсом. Романс має особливу співучість і чітку рельєфну мелодійність. У романсі велика увага приділена настрою і ліричному змісту віршів у мелодії, а не акомпанементу. Ромansi відносяться до камерної музики і виконуються у супроводі фортепіано, гітари, (іноді у супроводі оркестру), але у естрадному жанрі дуже часто використовується аранжування і виконується під фонограму також. У романсі водночас важливі і слово, і музика, і вокал. Вірши в романсі завжди мелодичні, співочі, ніжні і зворушливі, або трагічні. Романс є більш інтимним твором, ніж пісня, тому він може бути тільки ліричним. Романс виражає любовне почуття і в ньому завжди присутній або мається на увазі адресат. Таким чином романс повинен мати діалог, можливо й внутрішній.

Рекомендовані джерела (основні): 8, 9, 11, 17, 18, 19

Додаткові: 1, 3, 12

Додаткові ресурси: 2, 3, 5

Змістовий модуль 2 (ІІІ курс, 6 семестр)

Тема 1. Народна пісня будь якої країни світу. Традиція як єдиний творчий процес.

Народна пісня - музично-поетичний жанр фольклору, найбільш поширений вид народної музики. Народна пісня відображає характер кожного народу, звичаї, історичні події, відрізняється своєрідністю жанрового змісту, музичної мови, структури. У деяких видах народної музики вона існує в синкретичній єдності з танцем, грою, інструментальною музикою, словесним і образотворчим фольклором. Суттєва риса більшості традиційних жанрів - безпосередній зв'язок народної пісні з побутом і трудовою діяльністю. Створення слів і музики - єдиний творчий процес, в якому вирішальне значення має традиція: пісня виникає на основі законів, естетично дієвих в кожному даному пісенному колективі, і тому підпорядковується нормам музично-поетичної типології. Так, в кожному жанрі народної пісні існують ведучі та периферійні за значенням

пісенні типи (ритмічні, мелодійні), на основі яких пізнається варіантність пісень. Поряд з варіюванням основних пісенних типів в народній творчості часто використовуються перетекстовка старих мелодій і переінтонування старих текстів. Народна пісня існує в безлічі місцевих варіантів, поступово видозмінюючись. У цьому жанрі особливо яскраво закарбувалась мудрість народу.

Рекомендовані джерела (основні): 8, 9, 11, 17, 18, 19

Додаткові: 1, 3, 12

Додаткові ресурси: 2, 3, 5

Тема 2. Пісня «опалена» війною. Цей пісенний жанр розповідає з одного боку про радість, з іншого про горе, застерігає про те, що сталося і дарує надію на світле майбутнє.

Виконання пісні воєнного часу, або як ми визначили назву – пісня «опалена війною», дає можливість уявити панораму не тільки воєнних дій, але і відчутти звуки щасливого довоєнного життя, і почути надію на мир. У цих піснях можна знайти відважні подвиги, важкі ситуації, про які ми ніколи не замислювались. Є пісні, які включають в себе біль усіх матерів по їх загиблим синам, тим самим устанавлюючи незримий емоційно-драматичний зв'язок зі слухачем, якій не може залишити байдужим нікого. Під час виконання пісні «опаленої» війною важливо відтворити дух цього періоду часу, віддаючи данину загиблим і живим героям.

Рекомендовані джерела (основні): 8, 9, 11, 17, 18, 19

Додаткові: 1, 3, 12

Тема 3. Світовий хіт.

Світовим хітом є та пісня, яка стає популярною в дуже короткий термін часу і не втрачає своєї популярності протягом багатьох десятиліть у всьому світові. Існує багато світових хітів, які можливо впізнати з перших нот або з перших строк. Дуже часто пісня стає світовим хітом завдяки першому виконавцю. Кількість світових хітів з часом стали джазовими стандартами, які і зараз можливо почути у репертуарі світових співаків та відомих колективів. Багато світових хітів і донині звучать свіжо, чудово і сучасно. З часом деякі світові хіти отримують друге життя завдяки створенню cover версій. Зміна стилю музики, аранжування, наповнення вокальної лінії засобами вокальної виразності та різноманітними вокально-технічними прийомами дає дуже приємні результати як для вже популярної і перевіреної часом пісні, так і для виконавця.

Рекомендовані джерела (основні): 1, 2, 21, 22

Додаткові: 8, 11

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль I	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-
Відвідування практичних (лабораторних) занять	0,5	57	28.5
Робота на семінарському занятті	-	-	-
Робота на практичному (лабораторному) занятті	10	57	5700
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	12	60
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-
Разом		-	683.5
Максимальна кількість балів: 683.5 – за змістовий модуль 1; Розрахунок коефіцієнта: - $683.5:100=6.83$ – за змістовий модуль 1 (залік)			

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль II	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-
Відвідування практичних (лабораторних) занять	0,5	42	21
Робота на семінарському занятті	-	-	-
Робота на практичному (лабораторному) занятті	10	42	420
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-
Разом		-	471
Максимальна кількість балів: 471 – за змістовий модуль 2; Розрахунок коефіцієнта: $471:60 = 7.85$ – за змістовий модуль 2 (екзамен)			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин	Кількість балів
Модуль I. Змістовий модуль 1 (III курс, 5 семестр)			
1.	Ознайомитися з запропонованою викладачем тематичною та нотною літературою, аудіо та відео матеріалами, які надають необхідну інформацію стосовно джазового стандарту (свінгу, блюзу, балади, боса-нови) та їх стилістичних особливостей. Підготувати теоретичну частину до технічного заліку з цієї теми.	4	5*4=20
2.	Ознайомитися з запропонованою викладачем тематичною та нотною літературою, аудіо та відеозаписами. Працювати над розбором та вивченням творів навчального вокального репертуару (пісні в стилі «ретро»). Підготувати теоретичну частину до технічного заліку з цієї теми.	4	5*4=20
3.	Усвідомити значення романсу у професійному розвитку соліста-вокаліста. Ознайомитися з запропонованою викладачем тематичною та нотною літературою, аудіо- та/або відеозаписами. В процесі підготовки до модульного контролю вдосконалювати знання творів навчального вокального репертуару. Підготувати теоретичну частину до технічного заліку з цієї теми.	4	5*4=20
Разом за змістовим модулем 1		12	60
Змістовий модуль 2 (III курс, 6 семестр)			
1.	Ознайомитися з запропонованою викладачем тематичною та нотною літературою, яка надає необхідну інформацію стосовно найяскравіших прикладів народної пісні будь якої країни світу; прослуховувати аудіо- та/або відеозаписи. Працювати над розбором та вивченням творів навчального вокального репертуару.	1	5*1=5
Разом за змістовим модулем 2		1	5
Усього		13	65

Перевірка виконання студентами самостійної роботи, а також її оцінювання здійснюватиметься в процесі аудиторної роботи. Кількість балів залежатиме від дотримання таких вимог:

- своєчасності виконання самостійної роботи;

- повноти та якості її виконання;
- активності, ініціативності та творчого підходу в здобутті знань та практичних умінь.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі технічного заліку:

1. Підготовка теоретичної частини (колоквіум)
2. Прослуховування самостійно вивченого естрадного музичного твору, опанованого студентами впродовж кожного із семестрів. Твір для самостійного вивчення обирається з урахуванням необхідності цього твору у концертній діяльності студента.
Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання	Бали
Демонстрування самостійно вивченого музичного матеріалу відповідно до визначених обсягів та завдань: <ol style="list-style-type: none"> 1. Засвідчення розвитку вок.-тех. можливостей - 5 балів 2. Демонстрування артистизму і емоційності – 5 балів 	10
Демонстрування вивченого теоретичного матеріалу (колоквіуму) до визначених обсягів і завдань: <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідь на теоретичні питання – 5 балів 2. Акомпанемент до пісні – 5 балів 3. Скоромовки – 5 балів 	15
Максимальна кількість балів: 25	

На III курсі студенти повинні вивчити:

- у 5 семестрі: 1 джазовий стандарт ()
 1 пісня в стилі «ретро»
 1 романс
- у 6 семестрі: 1 народна пісня будь якої країни світу
 1 пісня «опалена» війною
 1 світовий хіт

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:
5 семестр – залік, 6 семестр - екзамен

Оцінка	Значення оцінки
31-40	<p>Студент добре вміє реалізувати свої творчі можливості, збагачено звучить голос в головних та грудному регістрах, згладжені перехідні ноти, володіє кантиленою, добре володіє професійним співочим диханням, але ще потрібно знайти свій артистичний образ, неповторні риси індивідуальності.</p> <p>Студент багато працював над пошуком індивідуальної манери виконання, яскравої динаміки розвитку драматургії виконуваного твору, емоційної творчої самореалізації. Голос звучить професійно якісно в розширеному діапазоні, рівно і яскраво темброво забарвлений, але ще не вистачає теплоти, душевної щирості, багатства інтонації, сценічної виразності пластики та руху.</p> <p>Студент впевнено, в повній мірі, з майстерністю розкриває всю глибину авторського задуму твору, яскраво реалізуючи свій артистичний та енергетичний потенціал. Досконало володіє всіма можливостями свого голосу, заворожуючи слухача барвами тембру, багатством інтонацій, щирістю, своєрідною манерою співу. Вміє володіти слухацькою увагою.</p>
21-30	<p>Студент добре володіє рівністю звучання (регістрами) голосу, розуміє стиль, жанровість пісень, емоційно відчуває характер літературного образу пісні, але ще є недоліки: форсований звук, гнусавість, горлові відтінки, недоліки сценічного руху.</p> <p>Студент емоційно виразно розкриває задум твору творчо цікавий, володіє вокальними технічними прийомами на досить широкому діапазоні, витримує теситуру, але є недоліки: іноді сумнівна інтонація, метроритмічна нестабільність, пластична невиразність.</p> <p>Студент має добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навиками, так і в роботі над художнім образом пісні, але ще потрібно працювати над музикальною виразністю та емоційною насиченістю акторського творчого прояву.</p>
11-20	<p>Студент має елементарні навички в оволодінні голосовим апаратом, але не відчуває опори дихання, в'яла емоційна віддача, в'яла артикуляція та дикція. Намагається донести зміст виконуваного твору до слухача.</p> <p>Студент набуває досвіду в оволодінні резонаторами, голос звучить впевненіше, але тембрально нерівно. Не здобули розвитку акторські здібності, і це не дає змоги осмислено розкрити задум авторів пісні.</p> <p>Студент осмислено розкриває драматургію літературного тексту, але професійні вокальні навички, тобто володіння високою співочою позицією, відчуття опори звука та дихання повинні набути більшої впевненості.</p>
0-10	<p>Студент не показав зачатків акторського мислення, має посередні вокально-музичні дані, не зумів оволодіти елементарними навичками (дихання, голосоведіння та ін.)</p>

Студент частково сприймає навички співу по звукоутворенню та диханню, творча думка залишається в'ялою, акторська робота невиразна.
--

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

У 5 семестрі на заліку студенти виконують – джазовий стандарт, пісня в стилі «ретро», романс

У 6 семестрі на екзамені студенти виконують - народна пісня будь якої країни світу, пісня «опалена» війною, світовий хіт

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Орієнтовний вокально-педагогічний репертуар

Рекомендовані джазові стандарти:

1. "Sweet Georgia Brown" w. & m. Ben Bernie, Maceo Pincard & Kennet Casey.
2. "Poor Butterfly" w. John L. Golden, m. Raymond Hubbell.
3. "Oh, Lady be good" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
4. "Blue room" w. Lorenz Hart, m. Richard Rodgers.
5. "Bye bye blackbird" w. Mort Dixon, m. Ray Henderson.
6. "Indian summer" w. Al Dubin, m. Victor Herbert.
7. "Avalon" w. Al Jofson & B.G. De Sylva, m. Vincent Rose.
8. "Too Marvelous for words" w. Johnny Mercer, m. Richard A. Whiting.
9. "Lullabye of birdland" m. George Shearing, w. George David Weiss.
10. "Round midnight" w. Bernie Hanighen, w. Coonie Williams & Thelonius Monk.
11. "Days of wine and roses" w. Johnny Mercer, m. Henry Mancini.
12. "September in the rain" w. Al Dubin, m. Harry Warren.
13. "Autumn in New York" w. & m. Vermon Duke.
14. "I cover the waterfront" w. Edward Heyman, m. John Green.
15. "Love for sale" w. & m. Cole Porter.
16. "Namely you" w. Johnny Mercer, m. Gene De Paul.
17. "You go to my head" w. Haven Gillespie, m. J. Fred Coots.
18. "If I love again" (With the laughing face) w. Phil Silver, m. James Van Heusen.
19. "Softly as in a morning" w. Oscar Hammerstein, m. Sigmund Romberg.
20. "Early autumn" w. Johnny Mercer, m. Ralph Burns & Woody Herman.
21. "I know that you know" w. Anne Caldwell, m. Vincent Youmans.
22. "A time for love" w. Paul Francis Webster, m. Johnny Mandel.
23. "All the think you are" m. Jerome Kern, w. Oscar Hammerstein.
24. "A night in Tunisia" w. & m. Dizzy Gillespie & Frank Paparelli.
25. "I'll remember april" w. & m. Done Raye, Gene De Paul & Pat Johnston.
26. "Blussette" w. Normal Gimbel, m. Jean Thielemans.
19. "If I were a bell" w. & m. Frank Loesser.
20. "Mr. Sandman" w. & m. Pat Ballard.
21. "Prisoner of love" w. & m. Leo Robin, Clarence Gaskill & Russ Columbo.
22. "Basin street blues" w. & m. Spenser Williams.
23. "A weaver of dreams" m. Victor Young, w. Jack Elliot.
24. "Out of this world" m. Harold Arlen, w. Johnny Mercer.
25. "I'm glad there is you" w.& m. Paul Madeira & Jimmy Dorsey
26. "I'll wind" (You're blowing me no good) w. Ted Koehler, m. Harold Arlen.
27. "In a mellow tone" w.& m. Duke Ellington & Milt Gambler.
28. "Do nothing `till you hear from me" w.& m. Duke Ellington & Bob Russell.
29. "Don't get around much anymore" w.& m. Duke Ellington.
30. "I didn't know about you" w.& m. Duke Ellington.
31. "Just squeeze me" w. & m. Duke Ellington & Lee Gaines.
32. "I got it bad" w. & m. Duke Ellington & Paul Webster.
33. "Night and day" w. & m. Cole Porter.
34. "Embraceable you" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
35. "I got rhythm" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
36. "Just on of those things" w. & m. Cole Porter.
37. "How long has this been going on?" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
38. "Three little words" w. & m. Bert Kalmar & Harry Rubby
39. "You do something to me" w. & m. Cole Porter.
40. "My one and only love" w. & m. Robert Mellin & Guy Wood.
41. "With a song in my heart" w. & m. Lorenz Hart & Richard Rodgers
42. "The man I love" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
43. "Tea for two" w. & m. Irving Caesar & Vincent Youmans.
44. "I'm a fool to want you" w. & m. Jack Wolf, Joel Herron & Frank Sinatra.

45. "I get a kick out of you" w. & m. Cole Porter.
46. "I'm getting sentimental over you" w. & m. George Bassman.
47. "I don't stand a ghost of a chance with you" w. & m. Victor Young, Bing Crosby & Ned Washington.
48. "When lights are low" w. & m. Benny Carter & Spence Williams.
49. "Stardust" w. & m. Hoagy Carmichael & Mitchell Parish.
50. "Emily" w. & m. Johnny Mandel & Johnny Mercer.
51. "Serenata" w. & m. Leroy Anderson & Johnny Mercer.
52. "Stars fell on Alabama" w. & m. Frank Perkins.
53. "Mr. Lucky" w. & m. Henry Mancini.
54. "Easy living" w. & m. Leo Robin & Ralph Rainger.
55. "Sweet Lorraine" w. & m. Cliff Burwell & Mitchell Parish.
56. "The night has a thousand eyes" w. & m. Buddy Bernier & Jerry Bainin.
57. "Too young to go steady" w. & m. Harold Adamson & Jimmy Mc Hugh.

Пісні в стилі «ретро»

24. Б. Весоловський Прийде ще час. Танго.
25. Сл. Я. Масляка, муз. Б. Весоловського Усміх. Танго.
26. Сл. Є. Костюка, муз. Б. Весоловського Бродяга. Повільний вальс.
27. Сл. М. Петренка, муз. Б. Весоловського Намалюй мені ніч. Повільний вальс.
28. Сл. і муз. Б. Весоловського Ти з любові собі не жартуй. Фокстрот.
29. Сл. і муз. Б. Весоловського Як тебе не любити. Танго.
30. Сл. В. Дан, муз. Б. Весоловського Щоночі. Повільний вальс.
31. Сл. І. Патоля, муз. Б. Весоловського Тихо без слів... Танго.
32. Сл. і муз. Б. Весоловського Подай рученьку. Танго.
33. Сл. і муз. Б. Весоловського Чудовий сон. Танго.
34. Сл. і муз. Б. Весоловського Гей-га! Танго-серенада.
35. Сл. і муз. Б. Весоловського Чи справді? Танго.
36. Сл. і муз. Б. Весоловського Чар Карпатських гір Повільний вальс
37. Сл. і муз. Б. Весоловського Лети, тужлива пісне Танго-пісня.
38. Сл. і муз. Б. Весоловського Радий би я залюбитись в тобі. Танго.
39. Сл. і муз. Б. Весоловського Було не тужити. Танго.
40. Сл. і муз. Б. Весоловського Колискова.
41. Сл. Шад, муз. Б. Весоловського Бували дні. Танго.
42. Сл. С. Чарнецького, муз. Б. Весоловського Вина, вина, дівчино... Вальс.
43. Сл. і муз. Б. Весоловського Чи знаєш ти? Повільний вальс.
44. Сл. і муз. Б. Весоловського Не плачте, рожі. Танго-пісня.
45. Сл. М. Рильського, муз. Б. Весоловського На білу гречку впали роси...

романси

1. "В лесу". Муз. З. Грига. Сл. Г. Андерсена
2. "Портрет". Муз. А. Спиро. Сл. М. Лермонтова
3. "Не ветер веял с высоты...". Муз. Н. Римского-Корсакова. Сл. А. К. Толстого.
4. "Старая мать". Муз. З. Грига. Сл. Н. Слонова
5. "Нищая". Муз. А. Алябьева. Сл. Д. Ленского (из П.-Ж Беранже)
6. "О, забудь былые увлечения". Муз. и сл. Т. Котляревской
7. Сл. и муз. Л. Дризо "Расцвели хризантемы опять"
8. "Но я вас все-таки люблю". Муз. Б. Кейля. Сл. А. Сурина
9. "Две розы". Муз. С. Покрасса. Сл. А. Д'Актиля
10. "Зоре моя вечерняя". Муз. Я. Степового. Сл. Т. Шевченка
11. "Гуде вітер вельми в полі". Муз. М. Глінки. Сл. В. Забіли
12. "Нічого, нічого" сл. народні. Муз. М. Лисенка
13. "Майский день". Муз. Ц. Кюи. Сл. Плещеева.
14. "Коснулась я цветка". Муз. Ц. Кюи. Сл. В. Немировича-Данченко.
15. "Царскосельская статуя". Муз. Ц. Кюи. Сл. А. Пушкина
16. "Желание". Муз. Ц. Кюи. Сл. А. Пушкина.
17. "Деревенский сторож". Муз. А. Гурилева. Сл. Н. Огарева.

18. "Не хочу!". Муз. П. Булахова. Сл. неизв. автора.
19. "Сердце поэта". Муз. Э. Грига. Сл. Андерсена
20. "Горные вершины". Муз. А. Варламова. Сл. М. Лермонтова
21. "Я помню вальса звук прелестный". Муз. и сл. Н. Листова
22. "Ночь светла". Муз. Н. Шишкин. Сл. невід, автора.
23. "Нет, не тебя так пылко я люблю". Муз. Н. Шишкин. Сл. М. Лермонтова.
23. "Белой акации гроздь душистые". В. Баснер
24. "Только раз". Б. Фомин
25. "Я тебе ничего не скажу". Т. Толстой
26. "Солов'їний романс". А. Кос-Анатольський
27. "Ти як квітка", "Не співайте мені". С. Людкевич
28. "Молитва за Україну". М. Лисенко
29. "Вечірня пісня". К. Стеценко
30. "Запливай же, роженько весела". О. Андрієвська

Народна пісня будь якої країни світу

1. Польська народна пісня O mój rozmarynie
2. Польська народна пісня Dziś do ciebie przyjść nie mogę
3. Польська народна пісня Rozszumiały się wierzby płaczące
4. Польська народна пісня Czerwone maki na Monte Casino
5. Польська народна пісня Gęsi za wodą
6. Польська народна пісня Dwa serduszka
7. Польська народна пісня Zagrajcie muzykanty
8. Польська народна пісня U mojej matecki
9. Іспанська народна пісня El paño moruno
10. Іспанська народна пісня Seguidilla murciana
11. Іспанська народна пісня Asturiana
12. Іспанська народна пісня Jota
13. Іспанська народна пісня Nana
14. Іспанська народна пісня Canción
15. Іспанська народна пісня Polo.
16. Італійська народна пісня Eh Cumpari
17. Італійська народна пісня Avec que la marmotte
18. Італійська народна пісня Funiculi-Funicula
19. Португальська народна пісня Fado loucura
20. Португальська народна пісня CANSAÇO
21. Португальська народна пісня Португальська народна пісня Meu fado meu
22. Португальська народна пісня Varco negro
23. Португальська народна пісня Morena
24. Португальська народна пісня O gente da minha terra
25. Білоруська народна пісня Купалінка
26. Білоруська народна пісня Бульба
27. Білоруська народна пісня Косив Ясь конюшину

Пісня «опалена» війною

1. Муз. О. Фельцмана, сл. Р. Рождественского «Баллада о красках»
2. Муз. В. Соловьєва-Седого, сл. М. Матусовского «Баллада о солдате»
3. Муз. В. Соловьєва-Седого, сл. А. Фат'янова «Где же вы теперь, друзья однополчане»
4. Муз. В. Соловьєва-Седого, сл. А. Фат'янова «Где же ты, мой сад»
5. Муз. М. Табачникова, сл. И. Френкеля «Давай закурим»
6. Муз. М. Фрадкина, сл. Е. Долматовского «Дорога на Берлин»
7. Муз. И. Дунаевского, сл. Л. Ошанина «Ехал я из Берлина»
8. Муз. М. Блантера, сл. К. Симонова «Жди меня»
9. Муз. Я. Френкеля, сл. Р. Гамзатова «Журавли»

10. Муз. М. Табачникова, сл. В. Дыховичного «Одессит - Мишка»
11. Муз. М. Блантера, сл. Е. Долматовского «Моя любимая»
12. Муз. В. Баснера, сл. М. Матусовского «На безымянной высоте»
13. Муз. Б. Мокроусова, сл. Н. Лабковский, Б. Ласкин «Песенка фронтового шофера»
14. Муз. М. Фрадкина, сл. Е. Долматовского «Песня о Днепре»
15. Сл. і муз. А. Приходько «Герої не вмирають»
16. Муз. Ніколо, сл. Ю. Рибчинського «Перемога»
17. Сл. і муз. С. Бабкіна «Ще осінь зовсім молода»
18. Сл. і муз. С. Вакарчука «Не твоя війна»
19. Сл. А. Дементьева, муз. Е. Мартынова «Баллада о матери»
20. Сл. и муз. В. Цоя «Кукушка»
21. Сл. и муз. С. Ханагян «Возвращайся»
22. Українська народна пісня «Плине кача»

Світовий хіт

1. С. Адамо: "Падає сніг".
2. Б. Бакарак: "Грустные капельки дождя".
3. Дж. Бачелли: "Твоей улыбки тень".
4. Ф. Бернейм: "Мадемуазель співає блюз".
5. Дж. Гершвін: "Колискова", "Любимый мой".
6. Д. Деньо: "Кабаре".
7. А.-К. Жобим: "Девушка из Ипанемы".
8. Дж. Леннон и П. Маккартни: "Мишель".
9. Ф. Лей: "История любви".
10. К. Партер: "Опять жара".
  11. П. Стер: "Где цветы минувших дней?".
  12. Дж. Стайн: "Люди".
  13. С. Уадер: "Милая моя".

6. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Модуль І					
Назва змістового модуля	Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.		
Кількість балів за модуль	683.5			471		
Теми	1	2	3	4	5	6
Години	19	19	19	14	14	14
Теми змістових модулів (лабораторні заняття) – 1069,5 б.	Джазовий стандарт (свінг, блюз, балада, босанова) та їх стилістичні особливості. (10+0,5) *19 = 199.5 б.	Пісня в стилі «ретро» (10+0,5)*19= 199.5 б.	Романс (10+0,5)*19 = 199.5 б.	Народна пісня будь якої країни світу (10+0,5) *14 = 147 б.	Пісня «опалена» війною (10+0,5)*14 = 147 б.	Світовий хіт (10+0,5)*14 = 147 б.
Самостійна робота – 65 б.	5*4= 20 б.	5*4= 20 б.	5*4= 20 б.	5*1= 5 б.		
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) – 25 б.			Модульна контрольна робота (прослуховування) – 25 б.		
Підсумковий контроль	залік			екзамен		
Усього	683.5			471		

Рекомендовані джерела

основні (базові):

1. Дмитриева Т. Українські народні пісні про кохання. / Т. Дмитриева. – К.: «Музична Україна», 1978
2. Страхова В. Українські народні пісні. / В. Страхова. – К.: «Музична Україна», 1985
3. Вілінська І. Вокалізи для середнього голосу. / І. Вілінська. – К.: «Музична Україна», 1989
4. Ясемчик Р. Эра свинга. / Р. Ясемчик. – М., 1994
5. Ясемчик Р. Nat King Cole music story. / Р. Ясемчик. – М., 1999
6. Сафронова О. Распевки. Хрестоматия для вокалистов. / О. Сафронова. – Спб.: «Планета музыки», 2009
7. Shalin J. «The glory of Gershwin». / J. Shalin. – N.-Y.: «SMP», 1988
8. Шварц И. «Песни и романсы»
9. Модель В. «Песни и романсы А. Вертинского» / В. Модель. – Л.: «Советский композитор», 1991
10. Олинская И. Популярный справочник-песенник / И. Олинская. – М.: «Музыка», 1990
11. Шаповалова Р. Сучасні романси та романси з кінофільмів / Р. Шаповалова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014
12. Верменич Ю. «World of hits. Современная джазовая классика» / Ю. Верменич. – М.: «Мега-сервис», 1998
13. «Easy blues»
14. Ясемчик Р. «World of hits» / Р. Ясемчик. – М.: «Мега-сервис», 2002
15. Маркин Ю. «Джорж Гершвин. Порги и Бесс» / Ю. Маркин. –
16. Стемпневская Е. «Песни американских мюзиклов» / Е. Стемпневская. – М.: «Музыка», 1982
17. Кулёв В. «Золотая коллекция романса» / В. Кулёв. – М.: «Современная музыка», 2000
18. Цыбулин М. «Старинные романсы и песни» / М. Цыбулин. – М.: «Советский композитор», 1991
19. Иванов А. Старинные романсы / А. Иванов. – Л.: «Музыка», 1967
20. Радвилович А. Серенада солнечной долины. Американские песни. / А. Радвилович. – Спб.: «Лань», 2000
21. Сорокин К. Зарубежные народные песни для голоса и фортепиано. / К. Сорокин. - “Советский композитор”, 1973
22. Дворкина Т. Душа народов Сардинии. 12 народных песен. / Т. Дворкина. – М.: “Музыка”, 1972

Додаткові:

1. Антонюк В. Г. Постановка голосу / В. Г. Антонюк // Навчальний посібник для студентів вищих музичних навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000. – 68 с.

2. Голос людини та вокальна робота з ним : [монографія] / [Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький, М. П. Стефанюк, О. Р. Молодій, М. В. Попелюк, І. І. Жеребецька]. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2010. – 336 с.
3. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – М.: Музыка, 1968. – 675 с.
4. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – К. : Музична Україна, 1971. – 90 с. – Електронна база кафедри академічного та естрадного вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2).
5. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 216 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2; 3 примірники).
6. Овчаренко О. А. Основы вокальной методики : наук.-метод. посіб. / Н. А. Овчаренко; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2006. – 116 с.
7. Оганезова-Григоренко О. В. Теорія і практика формування професійного менталітету вокалістів у процесі фахової підготовки : [монографія] / О. В. Оганезова-Григоренко. – Одеса : Астропринт, 2011. – 128 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
8. Словник-довідник співака : Навчальний посібник [Інформаційно-довідкове видання] / Уклад. Д. І. Балдинюк, Н. А. Балдинюк, видання друге. – Умань : РВЦ «Софія», 2015. – 108 с. – Електронна база кафедри академічного та естрадного вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2).
9. Хоменко А. Б. Постановка голосу : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. і вчителів музики шкіл різного типу / А. Б. Хоменко, В. І. Коробка, В. М. Курсон, Н. В. Крутько. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 128 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
10. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу / Ю. Є. Юцевич // Навч.-метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. – К. : ІЗМН, 1998. – 160 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
11. Юцевич Ю. Є. Музыка. Словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

7. Додаткові ресурси

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : Підручник / В. Г. Антонюк. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk722654.pdf>
2. Зарицька А. А. Емоційність як основа професійної компетентності

- майбутнього співака-вокаліста / А. А. Зарицька, А. О. Зарицький // Збірник наукових праць. – Випуск LXXIV. – Том 3. – 2016. – С. 30-33. – Режим доступу: http://www.ps.stateuniversity.ks.us/file/issue_74/part_3/8.pdf
3. Козаченко А. Особливості виконання романсу М. Глінки «Я помню чудное мгновенье» в інтерпретаційних версіях Сергія Лемешева та Сергія Бортника / Аліна Козаченко // Сучасність. – С. 90-94. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27662/12-Kozachenko.pdf?sequence=1>
  4. Морозов В. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники / В. Морозов // ИП РАН, МГК им. П. И. Чайковского, Центр «Искусство и наука». – М., 2002. – 496 с, илл. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5638738/>
  5. Соловйов В. А. Специфіка музичної інтерпретації: технологічний підхід / В. А. Соловйов // Молодий вчений. – № 4.2 (44.2). – Квітень, 2017 р. – С. 83-88. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.2/18.pdf>